

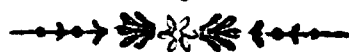

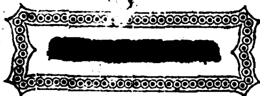
ČUDNOVATE

DIPLE.

Od

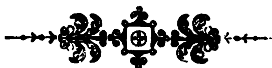
V. Zorca.

[redacted]

U Zagrebu 1842.

ČUDNOVATE DIPLE.

Sastavio i na svět izdao

Vladovit Zorec,

Sišćanin.

Svezak pèrvi.

U ZAGREBU.

Tiskano u c. k. p. tiskarni Franje Županа.

1848.

Opet nefali!

Nar. posl. Sisačka.

Svim

SITAROM I REŠETAROM

NA USPOMENU

posvećuje

Izdatelj.

Čudnovate ove Diple posvećujem svim takojer ostalim prijateljem i prijateljicam tom opazkom, da se š njimi bolje upoznati, u veći savez stupiti, i š njimi u věkovitoj slozi i ljubavi živiti mogu uvěk, i svako vrěme, za:

Dvadeset krajcarah srebriša

u gotovom Novcu.

---

* *Ovo sam zato ovdi priobćio, da nebi to isto kasnie morao obćinstvu po bubnjaru dati proglasiti.*

Predgovor.

Prem već nasta i to doba, da nitko neće predgovor, nego odmah dělo čitati; nu budući ćete sada pred sobom moje dělo imati, dakle i moj predgovor, zato Vas molim naški: izkažite barem meni ovu uslugu! te ga pročitajte! jer nije i onako tako velik, kao što si ga možebiti Vi sami predstavljate.

Za Vami jednu malu pribaviti zabavu, predajem Vam eto u šake i ruke čudnovate moje Diple. U ovih ćete naći „Sèrčike i Tèr-

pike". — Pokušajte ih dakle malo, i zabavljajte se š njimi tako prostosèrdačno, i dragovoljno, kao što ih Vam i ja izručam. — Reći će možebiti tkogod, da su „Sèrčike i Tèrpike" jabuke, a jabuke, da su zabava samo za děcu. Ali ja podobnim kažem, da su i Djulabie-jabuke, pak ih věndar i odrasli ljüdi rado imadu. — Medjütim Vam mogu još i to dodati, da su ove jabuke dugotrajne, koje u jesen sakupljene ćak do drugih čuvati se mogu. — Ja Vam dakle ovo malo, što kod lětošnje loše prirode sakupiti mogah, dragovoljno prodajem, i ako dobri kupci budete, tada Vas uvěriti mogu, da ću se lětos za plemenitii nasad pobriniti, da vas posli sa boljom *kakvoćom*, i većom *kolikoćom* podvoriti mogu. — Nezaměrite mi, ako vam se medju ovimi koja prekisela ili presladka, te tako za želudac ili sèrce ne-

ugodna najde; jerbo ja nepazeći na Vitezovićevu poslovicu:

„*Ki će dvojim putem iti*,
Nijednim prav neće priti;"

nastojao sam svakomu po něšto ugoditi.

Na poslědku ćete jednu domorodnu zdravicu (*nota bene* ako vam se prohtie) gromovito zapěvati! — Nebrinite se za muziku! — za ovu ću se ja sam postarati, i nuz „Čudnovate moje diple" Vaše glasove tako věšto i umětno sprovadjati, da ćete svi od radosti zaplesati. Sada Vam pako dobru zabavu želeći, izručam se u Vaše daljne prijateljstvo, i najbolju volju.

V. Z.

Kada ćete lětos na zabave iti,
Molim nij' se trěba tam zaboraviti,
Da pobožne ljude ondi tko nesmuti,
Il od vele vike gèrlom neušuti.
Poneste iz doma barila, čuture,
Odojke pečene, gušćice i pure,
Da možete sve to po odmoru tratit,
I sa manjim troškom kući se povratit,
Cělo pako vrěme čitajte sèrčike
Oslastne i ove kisele tèrpike;
A koji iznajdu, da dobro nezvone,
Baš im se nek nikad škriljakom ne-
klone! —

Sèrčike.

Ja ću pěvat za mladiće,
I za děve krasne,
Nuz ilirske čudnovate
Moje diple glasne!

V. Z.

Hajdmo sad na posao,
Poslědno je vrěme!
Jer kí želi žeti,
Mora i sějat sěme. —
Nemojte se plašit!
Svega nije mnogo; —
Pročitajte samo,
Sve to nije strogo! —

Sad u ovo doba
    Ide sve onako,
Nepravo i krivo,
    Rěčju naopako,
Sad se nezna pravo
    Šta dol' ili gore,
Il što u srědinu,
    Ili na kraj more. —
Jer sad mnogi ljudi
    Opoznati neće,
Cěnu svog života,
    I dobrotu srěće.
Zbilja! to ni dobro,
    Da vam rečem pravo,
Il štono se kaže,
    Nit je s kruhom zdravo!

Sad lahkotnost mnogi
I nadutost štuje,
A na krěpost mèrzi
I nemilo psuje;
Za tudjim se gine,
Što nij' naše ljubi: —
Tim i većkrat dojde,
Da pas mačku snubi: —
Na ime se mèrzi
Ilirsko-horvatsko,
Pak se město njega
Prima većput stransko.
Po ukusu tudjem
Děca se odhrane, —
A naš na cědilu
Po tem dom ostane. —

O kolike samo
    Zato glava boli,
Što nemogu biti
    Tudji apostoli!
Da bi mogli satèrt
    One věrne sìne,
Kim za rod i pleme,
    Uvěk sèrce gine.
Da im uzmu jezik,
    Ures starodavni,
I unište narod
    Po svim světu slavni.
Da nebudu oni,
    Što su bili više,
Već da se slobodah
    Svih narodnih liše.

Oj vi izdajice!
Kamo vas strast vodi? —
Da l' vas zato majka
Vaša na svět rodi? —
Da budete njojzi
Nezafalni sini,
Prikor i sramota
Svojoj domovini? —
O da vas ni nikad
Majka porodila!
Srětnia bi ona
Danas stoput bila; —
Nebi znala što su
Materinske boli,
Ke joj zadavate,
Izrodi oholi!! —

O obazrite se,
Ta tako vâm roda!
Budite pametni! —
Kud vam pamet hoda? —
Nemojte bit svojoj
Domovini kužni:
Sve bo, što imate,
To ste njojzi dužni. —
Tudjinstvo se dakle
Vami bolj' dopada,
I možete gledat,
Da vaš red propada? — —
O kom' nije mila
Njegva domovina,
On je rob u robstvu,
Zarobljenog sina!! —

Roditeljem děca
Znamo, da su brěme,
Pa kakvi su otci,
I majke to vrěme? —
Priměre opake
Nekažu li mnogi,
Po kih im se skvari
Kći, il sin ubogi? —
Nedadu li mnogi
Priliku najveću
Vodeć svu děčicu,
U groznu nesrěću? —
I kada pogrěške
Njihove nekore,
Duh da li děčici
Takvi neumore? —

Al' vi nebrižljivi
    Otcevi i majke!
Ki vodite děcu
    Na staze opake:
Někoč ćete morat
    Odgovore znati,
Za srěću i sèrce
    Ovih, velke dati!
Ulivajte u nje
    Ćudorednost pravu,
U toj bo će samo
    Izkusiti slavu.
Nastojte, da vaše
    Kćerčice, i sini,
Jednoč budu korist
    Miloj domovini.

Koliki se opet
Nalaze sad sini,
Roditeljskoj ki su
Nezafalni brini!
Kak je često viděl
Kćercu, ka pokuša
Uvrěditi majku,
Kada ju nesluša!
Nauci su zalud
Roditeljah sada
Kod děčice, jerbo
Nepokornost vlada.
I tako zamećuć
Roditeljah rěči,
Žalost su im velka
I otrov najveći.

Kćèrčice i sini!
Neradite toga,
Ljub'te roditelje,
Ak' imate Boga!
Mnogo ovi s vami
Imadjahu truda,
Braneć vas od svega
Nemila i huda;
Mnogo rad vas tèrpe
Javi i u noći,
Nit im to zafalit
Nije ikad moći.
O to je žalostno!
Kad i zvěri veće
Slěde svoje plode, —
A děca to neće!

Glavari, vi, ki ste
Stupi domovine!
Uzmite za děcu
I puk veće brine,
Priměre im dobre
Kažite i čine,
Da vam tako koi
U bludnji negine.
Nastojte, da budu
Prosvěćeni sini,
A ne kao glupi
Prikor domovini.
Da ćete moć reći:
To su učenici
Kroz nas prosvěćeni,
Ili podložnici.

Zašto su sad věrne
        Supruge kod kuće,
Kad na tudjih vratih
        Mnogi muži kuče?
Mir družtveni buneć
        Kroz děla opaka,
Gdě se u poznanstva
        Pušćaju svakaka.
Dok im doma děcu
        Glad i žedja tare,
Po tajnih se městih
        Oni tad klatare.
Domaće zapuste
        Potrěbe i sile,
A blago zatroše
        Na bezsramne vile.

U podobnu bolest
Mnoga i žena pade;
Drugog tajno ljubeć,
Svomu mužu krade.
Ljubovnike svoje
Prěko měrc gosti, —
A muž s obitelju
Više putah posti.
Pak što se iz toga
Najposlě porodi?
Kada već nastane
Konac vražjoj modi,
Kada ludost projde:
Što ćete tad radit?
Nećete li tada
Razmetnost požalit?

Ženski spol naš krasni,
Što taj danas radi? —
Ništa, — već se češlja,
Pere, kiti i gladi.
Nauci za děvu
Sad su odabrani:
Pěvanje, kitare
I fortepiani,
Plesanje, koketi
I podobne stvari,
Predmeti su njojzi —
Za drugo nemari.
Kuhinja i polja,
Prelo ili švelo —
O to nij' za děve
Sada *modern* dělo!

Neka šavel sudi
Ovakove svade,
Što u obće sada
Te děvojke rade:
Sav dan pred zèrcalom
Zlatno vrěme troše,
Gledeć jesu l' tuste,
Ili pako loše;
Cěo dan ništ' nerade
(Tak to mora biti),
A na večer na bal,
Tamo mogu iti?
Ondi na sve strane
Kano opci skaču, —
Drugi dan kod kuće
Pak bolestne plaču.

I zato promatrat
To već mnogim dade:
Zašto děve naše
Tak na balu rade?
Zašto tak bez měre
I obzira plešu,
Diplju, skaču, běže,
Sa nogami tešu? —
One plesom traže
Muža uloviti,
Ako ga inače
Nemogu dobiti.
Ali bez dobitka
Kući se povrate:
Muža neulove,
Zalud troše sate.

Mislim, da je svaka
Děva dokučila,
Zašto ju je narav
Na svět porodila:
Děve su rodjene,
Buduć mnogo važu,
Kak se u grob pleše,
Da světu pokažu.
Budući děvojke
Za boj i rat něsu,
Zato su podate
Od prirode plesu.
Kad čověk pomisli,
Ta tako mi brade!
One na tih balih
Vragometno rade.

Kod toga vam plesa
    Nije stazac pravi,
Nego jedna težka
    Robota u glavi;
Težko te svojvoljno
    Djipanje i hužba,
Oriaška ljutost;
    Tèrzanje i služba.
I to bi se sve još
    Pregutati dalo,
Da bi to u někih
    Granicah ostalo,
Krasni spol da měru
    Svoje utljivosti
Prestupao nebi,
    Niti dražestnosti.

Ali jao! sada
Děvojka prestaje
Děvojčica biti,
Jer dugo netraje;
Lěpota joj projde
Najlěpše krasote,
I tako pogiblju
Tad naše lěpote!
Děvojka se sada
Na tih balih mori,
Ko da ju Bog samo
Zato na svět stvori.
Djiplju, lěte kano
Věštice na metli,
Dok neprojde noćca,
Nezapoju petli.

One ko mušice
    Sěnske poskakuju,
Il ko noćni smèrčki
    U vis podjipljuju.
Ko šišmiši lětni
    U vèrpu se snižu,
Kó sani na ledu
    Po dvorani skližu. —
Ali zašto taj trud,
    I to težko dělo?
Bolje b' bilo skočit
    U vodu, il vrělo.
Hajde, hajde, dajte,
    Moje plesalice!
Samo tako dalje,
    Mile děvojčice!

Tad dojdete kući
    Kèrčem, glavoboljom,
Sa suhom bolestju,
    Bodcem, i zlom voljom,
Podrěmanom glavom
    Cèrvenimi oči,
Kašljem, muklim gèrlom,
    Dok se i vrat skoči.
Tad ćete se věndar
    Same uvěriti,
Da si niste mogle
    Plesom uloviti,
(Prem u telkom trudu)
    Muža niti jedna,
Makar bio on dug
    Tri, četiri pednja!

Kažite mi samo
Polag vaše svěsti,
Kako bi se mogó
Jedan tako smesti,
Koi više cěni
Život, nego bale,
I na takve neće
Misliti navale,
Kom družtveni brak je
Svetii kó plesi
Majmunski, gdi jedan
Po drugom se věsi,
Kak bi rekoh mogo
Takav vas cěniti
Bistrouman mladić
I věrno ljubiti?

Videć da vi same
U ruke razblude
Hítite, — razkoši
Obimajuć hude;
Da je lahka noga
Kod vas već cěnita,
Neg pametna glava,
Sèrca istinita;
Lahkotno se tělo
Vam' bolje dopada,
Nego věrnost sèrca,
Tá života nada;
Da vas samo ponos
I nadutost čara;
A za ćudorednost
Malo koja mara!

Promislite samo,
Da razuman čověk
Za se traži ženu,
A ne za ovaj věk
Da on žudi imat
Svoju pomoćnicu.
A ne cělog světa
Věštu plesalicu.
U njoj želi imat
Radost i pokoje
Ne prodavni ormar —
U kom mode stoje.
Krěpostnu i dobru
Tihu, a ne pako
Lahkotnu, i koja
Plesat zna svakako! —

Uboga děvojka!
Kod kuće kad 'z jedne,
Sobe ide u drugu,
Od slabosti sědne.
Dèrhtanje na sèrcu
Tèrganje po kosti,
I glavobol dobi,
Kó da sav dan posti.
Cěli dan joj projde
Doklam se nakiti,
Samo da u večer
Na bal može iti.
Tam iz ruk u ruke
Idu kó posude
Kod tušenja vatre,
Dok se i utrude.

Drugi dan ustanu
Iz svojih postelja',
Blěde, kano da im
Na licu je melja;
Čela narugana,
I těla preslaba: —
Najmladja tad děva
Izgleda, kó baba. —
Nisu li to hude,
Propastne prevare,
Kojimi se krasne
Naše děve kvare? —
To ti je dobitak
Našeg spola krasnog!
Srěće našeg žitka
I uresa jasnog!

Oprave će svaka
Da nosi po modi:
Kam srěća, da im se
I ćud k dělu rodi!
Ali Bog sačuvaj!
Da bi šile same,
Spukle bi im ruke,
Sbolelo ih rame.
Pri tom bi takojer
Skvarile si oči; —
Tolko opet od njih
Ni zahtěvat moći!
Oslěpile bi nam,
Nježne kano rosa,
Kad več itak dalje
Nevide od nosa!

Jedna rumenilom
Farba blědo lice,
Druga pako modre
Rumeni ustnice;
Ova pred prozorom
Mora sav dan biti;
Ona nos i usta
Svakom izměriti. —
Rukavice svaka
Do laktov navleče,
Da joj sunce běle
Ruke neopeče.
Mrěžu prěko glave,
Da pokrije lice,
Kó da ide lovit
Na vodu ribice.

Al' slušajte ljudi
Čuda golemoga,
Svaki nek prosudi,
Što će bit iz toga!
Děvojke se sada
Kod nas mnoge tuže,
Da nemogu dobit
Za udaju muže; —
Jer vele, da muži
Sada misle lahko,
I da zato rade
Tako naopako.
Kad tako govore,
Tada se ja směјem,
Misleć, „stèrpite se!“
Taki vas prevějem. —

Je li gospodične?
Tak ni moći biti,
Ako se mladići
Nećedu ženiti?
I ja tako mislim,
Pa vičem: „Mladići!
Zar vi nečujete,
Kak jauču deklići?
Hajdemo se ženit,
Poslědnje je vrěme,
Danas ili sutra
Nam je nosit brěme.“
Al' zalud ja kobim,
Nitko slušat neće,
Jerbo skoro svaki
Samo skrene pleće.

Promatrajuć ovu
    Děvojakah štetu,
Malo se obazrim
    Po široku světu,
Votuma nemogu
    Nikako dobiti,
Jer se svaki boji
    Danas oženiti. —
Potražim, gdi leži
    Taj *corpus delicti*,
Da se već sateru
    Status hi afflicti.
Nehotomce někak
    U trag mu nagazim, —
I eto ti zeca
    U gèrmu zapazim!

Ha! eto vam krivca
Iz domaće kuće,
Što velite děve,
Komu bude vruće?
Ja znam, vi ste pune
Ljubavi i šale,
Ali ste svojvoljne
I prokšenke male! —
Nemojte se sèrdit
Da tako govorim,
Posluhnite něšto,
Ja istinu sborim:
Jer ću vam na tiho
Ja u šali reći,
Da ćete vi kasno
Dobrog muža steći. —

Oj vi děvojčice
Krasne i premile!
Pak bi li za udaj'
Vi pripravne bile? —
Nebi! — jer ste krive,
Ja ću vam povědat,
Ak' ćete me samo
Mirnim okom gledat.
Ja u kratko kažem:
Koja mnogo zbira,
Kasno će doživit
Svòg svatbenog pira.
A je l' tak ozbilja
Sad děvojke rade? —
Nek se za nos primu! —
Dost ih, — dost imade.

Tek děvojka svèrši
Godinu desetu,
Već ima mladiće
Sve u svom rešetu;
Jerbo u dvanajstom,
Svaka daje znake,
Kad rada mirisi
Te ljubezne zrake.
Kad pak dojde vrěme
Na udaju poći,
Tad se stopram ona
Opazno ukoči; —
I ak ju za ženu
Tko misli uzeti,
Tad se kano janjčec
Ona preseneti.

Odmah počne zbirat,
Ki će biti bolji,
Prem da su joj redki
Po njezinoj volji. —
Jedan nije plemić,
Toga uzet neće;
S drugim, — jer ni bogat,
Neće dělit sreće.
Ov ni lěpog struka,
Ili ni po modi,
A treći kó mulac,
Veli, da věk hodi.
Cetvèrti pak nima
Strělovite oči,
I zato ga uzet,
Veli: „nije moći.“ —

U tom sabiranju
Děvi lěta projdu,
Dok ju i mladići
Napokon mimojdu; —
Jer kada děvojka
Jedanput ostari,
Bogme, tada za nju
Nitko tak nemari; —
Tada ni staroga
Nemože dobiti,
Mladić se pak neda
Više uloviti. — —
Tak mnoga děvojka
Sudbinu oplače,
Jerbo nedoživi
Zaručne pogače. — —

Nit děčak za nauk
Mnogo sad nemara,
Vrěme zalud troši,
Roditelje vara;
Peneze potrati,
Karta se, il skače,
I tako po školah
Zalud dere hlače. — —
Mnogi, tek da sverše
Po kukavno škole,
Već odlične igrat
U světu će *role.* — —
A kad ih upitaš
Za njihove rede,
Tad ti mudriaši
Ko stěna problěde. — —

Nevaljani mladče!
Zašto se klatariš?
Za buduću srěću
Dakle ništ' nemariš?
Zašto dost korbačah,
Šibah i batina'
Pretèrpiš, pak opet
Još ostaješ psina?
Ti svakoga psuješ,
Ki te dobro uči,
A poslě se vraćaš
Praznom glavom kući,
Kadi na sramotu
I rodbine tugu,
Posvetit se moraš
Lopati i plugu!

Pogledajmo sada
U obće mladiće,
Kako za nos vuku
Uboge dekliče. —
Nit pred Talianom
Opci tak neskaču,
Pred lěpom kak děvom
Oni kokodaču.
Naklone im prave
I věrnost obećú,
Dok je, ko sěnice,
Ulove u vrěću. —
Doklam su zajedno,
Kak trěba je štuju;
A kad se razidu,
Svud je gadno psuju. —

Pregiblju se, vèrte,
    Kèrče se i lažu,
Samo da pri takvoj
    Malo više važu.
Bèrke po žurnalu
    Sada svaki fèrče,
Da mu kao repi
    Prěko nosa štèrče.
Brada?! — s tom je posla
    Něgda po dva sati',
Koj ju hoće lěpo,
    Kak trěba, sravnati.
Svak ju peti korak
    Keficom počeše,
Desnom ili lěvom
    Nogom pak popleše.

Palicu svak nosi,
    Cigare ko repe,
A mnogim su gaće
    Podèrte i slěpe. —
Škriljakom po modi
    Pol glave pokrije,
A na drugu stranku
    Věndar sunce grije.
Svaki dan najmanje
    Bar do deset sati'
Morati je dobro
    I ugodno spati:
Jer se naši mladi
    Po kavanah tepu,
Akprem većput ništa
    Němadu u žepu. —

Jen sapunom ruke
Vragometno pere,
Drugi lěp će biti,
Kožu s lica dere;
Ovaj maže kose
Pomadom dišućom,
Onaj glavu i bradu
Tinkturom kipućom.
On gizdelin dèrma,
Sim tam se zgledava,
Iz desna na lěvo
Škriljakom scukava;
Sad škiljeć, sad blejeć,
Po prozorih zěva,
Pak pěsmicu brunda,
Kano gladna ševa.

Ov gdě koju vidi,
    Tam naklone rěže,
Sanje pripověda,
    Lažju spleta mrěže.
O vratu mu visi
    Šteher tak nazvani,
S kojim lěpa lica
    K sebi bliže mami.
Gospam, gospodičnam
    Dokazat se trudi,
Kako mnogo važu
    U njegovih grudi'; —
Sad batinom kaže,
    Sad bèrčiće ferče,
Perstenje popravlja
    I cigare smèrče.

Sad o kazalištu,
Sad o balu sbori,
Pametnog se cěneć,
Ak' svakoga kori!
Samo lěpotici,
Kojoj pripověda,
Za ov mali časak
Dopasti se gleda. —
Zato drugim šare
Kèrpice prišiva,
Na što mu je ona
Vele ljubezniva,
Milo mu se směje,
Sa rameni skreće;
Al' nit ona takvoj
Plaći izběć neće! —

Sad si steplje hlače,
Sad vratnik popravlja,
S' desetaci zvoneć,
Ruku u žep spravlja.
Tak od lažih ganjen,
Duboko uzdiše,
I još toga tamo
Natovari više. —
Fèrflja, bèrblja, klafra,
Venod'va, i petlja,
Da mu jezik grebe,
Kao stara metla.
Ustnice si suhe
Jezikom namaže:
Tim bèrže govori,
I mastnie laže.

Za tim je već doba,
Mora dalje iti,
U pódne je ustó,
Mnogo j' još obiti.
Nogami postruže
Do zemlje se prigne;
Bèrzo se ofèrkne,
Praznu glavu digne;
Tad cěliva ruke,
U milost se 'zruča,
Da ga sve od muke
Bole ista pluća.
Tako mnogi mladić
Igra svoje love,
Dok ga koja majka
K južini pozove.

Komplimenti! — jao!
To je vragulia,
Kod takvih bo mnogim
Popuca i šija. —
Jerbo se nakloni
Sad ćak prěko glave,
Osobito ženskim
Od mladićah prave.
Jedva mladić spazi
Děvu 'z dalka doći,
Već se kó ježica
Skèrči i ukoči;
Očmi vražki sbriva,
Škriljakom pozdravlja,
Misleći, da sav svět
Najbolje zabavlja.

Ergebenster Diener,
Iz daleka viče;
Jó reggelt kivánok,
Ili, *bon jour*, psiče.
Kad već blizu dojde,
Tada se pogladi
Keficom po glavi,
Bèrkih il po bradi.
Sad naklone rěže
Od kih tak zna 'zrasti,
Mislio bi čověk,
Bogme, sad će pasti!
Tu nogami brušeć
Sim tam poskakiva
I ručicu děvi
Sèrčeno cěliva.

Comment vous portez-vous!
Küss die Händ' und *noge*,
I još toga više
Čuh govorit mnoge! —
So, So, mittelmässig!
Odgovori děva,
Oggi troppo bene, —
Prem pospano zěva.
Pak odkuda oni
Édes Herzerl! sada?
Verek das zu tudni
Adesso bi rada? —
Tad on s bèrki stepe,
Opet se nakloni,
Ak' ostruge nosi
I š njimi pozvoni.

Prem svaki nenosi
Ostruge na nogi,
Al' po modi nose,
I na glavi mnogi. —
Nu gděgod je nosi
On im neoprosti,
Već zazvenči š njimi
Da je svakoj dosti. —
Frajlice! *erlaubens*,
Darf ich so frey biti,
I za družtvo *zu Haus*
Njih *most* sprovoditi!
Ona se nasměje,
Te mu odgovori:
Charmante! no *csak tessék!*
Ak ih to nemori!

Küss die Händ! ah rad ću
Ihnen podvoriti,
Szivem, kelkem tokja
Und Ihr Sklave biti. —
Tada ju pograbi
I pod ruku prime,
Doklam ju do kuće
Sprovodi sa svime. —
Ona se zafali
Lěpo ga odprati,
Moleć, *sobald möglich*
Da se opet vrati.
Prě neg se oprosti
On, i š njom razide,
Adieu, à revoir!
Reče, i odide.

I ovim podobne
    Razgovore vode
U prilikah sviuh,
    Kadi se nahode.
Tudjimi jezici
    Kojekak se služe,
A narodni krasni
    Svoj Ilirski ruže:
Jerbo tri, četiri
    Jezika u jedno
Směšaju i tako
    Buncaju neredno.
Ilirski, němački,
    Magarski, francezki,
Latinski, taljanski
    I něgda englezki.

Tako gizdelini
    Sada naši rade,
Doklam se najposlě
    S ljubami posvade.
Kada se razsèrde;
    Košarice dobe:
Tada stopram čine
    Iz děvah gèrdobe. —
Da bi samo znale
    Uboge děvice,
Kakove podnašat
    Tada će krivice:
Nebi, bogme, htěle
    Toliko ljubiti
I tajnosti svoje
    Svakom pověriti!

Svaki sada radi
　　Po opakoj volji,
Nit u cèrkvi sada
　　Već se Bog nemoli;
Jerbo sad hram Božji
　　Postade teatrom,
Zabavom, veseljem,
　　I ljubavi vatrom.
Tu bo dogovori
　　Vode se najveći,
Jen drugog spitava
　　O njegovoj srěći;
Tam se razgovara,
　　Ili prišaptava,
Kak se koji dèrži
　　Mnoga prigledava.

Mnogi samo zato
Sad u cèrkvu idu,
Da ljubezne svoje
U lěpoti vidu.
On se prenaveda,
Ova pako smeje,
Slušaoce treći
Na rešeto veje.
Uresan (bud' děva,
Ili koi mladi)
Da ovaj dan dojde,
Osobito radi.
O to nije lěpo,
To je prěko glave,
Da se već i Bogu
Prikraćuju slave!!

Spravišta dèrže sad
    Već i iste žene,
Muže za nos vuku,
    I mošnje im plěne;
Jer sad žena s mužem
    Baš po vražki maše,
Ruke si podboči,
    Ona sablju paše. —
Muži se podmeću,
    Kó opanak stari,
Malo koja žena
    Za svojega mari:
Jer žena po modi
    Sad mora imati
Bar dva ljubovnika;
    I to muž smě znati.

Nek presudi čověk
Samo ovu bědu;
Da sad psi i mački
Već s gospodom jedu.
Jer kod svake ženske
Sědi mačka mala,
Ili kakov *pudel*,
Ki s' oko nje valja. —
Ova družba kavu
Svako jutro dobi,
I tak mnogoj gospí
Zajutrak poglobi:
Kod *štrikanja* od njih
Da zabavu malu,
Frajlice i gospe
Imadu, i šalu.

Čižme i cipelje
    Těsne se sad nose,
Nit po noći noge
    Nesme već bit bose;
Uska mora biti,
    Noga prem široka, —
Zato se svi tuže
    Sad na kurja oka. —
A kakove su pak
    Običajne šale,
Da sad mladi ljudi
    Nose već očale! —
Oni kojim bog je
    Dao vide zdrave,
Samo da iz sebe
    Maškarade prave. —

Vino se sad troši
Bolje nego voda,
Mnogi se opije,
Da nezna, kud hoda,
Bilikum, Bog živi!
Zdravica i fala,
Ćašu vina stoji
Svaka rěčca mala!
Pred sadašnjim světom
On već čověk nije,
Koi prěko měre
Vino sad nepije.
Svi jednako žmulje,
Mladi kao stari,
I tako se vinom
Naše zdravje kvari.

Něki domorodci
Baš su vrědni fale,
Za narodnost piti
Jer oni nežale. —
Skoro svaki večer
U kavane dojdu,
Gdě im lěpi časi
U zaludu projdu.
Za ilirski jezik
Neuzkrate piti,
„Bog živi narodnost!“
I to mora biti. —
Al' od svega toga
Što narodnost ima,
Kad pospanom glavom
Svaki pijan kima?

Za jezik ilirski
    Hoćeju prispati
Drugi dan do devet,
    Il' do deset sati'.
Za narodnost dakle
    Tak se dugo spava?
Dok im se na postelj
    I zajutrak dava. —
Za ovaj „Bog živi!"
    Mnogi se tak strošе, —
Da drugi dan traže
    Po ulicah groše. —
Pěvati i piti
    To je lahko moći,
Al' odtuda nije
    Narodu pomoći.

I tudjinci tad su
    Domorodci naši,
Kad na stolu vide
    Champagner u čaši. —
Jutrom pak od toga
    Nitko znati neće,
Narodnost tad visi
    Od nebeske srěće.
Kad naš rod ozbilja
    Plivat će u srěći:
„Da narodnost živi!"
    Tad možete reći;
Jer od nazdravljanja
    I pijanstva toga,
Nećete doživit
    Zdravje roda svoga.

Koliki se novci
Ovako potrate!
Ki da se na našu
Narodnost obrate,
Bilo bi zaisto
Već u pèrvom lětu
Knjiženstvo ilirsko
U najlěpšem cvětu.—
Narod bi se digó,
I tako na veću
Živiti bi mogli
Svi skup roda srěću. —
Al zato se može
Uměreno i piti,
Jerbo smo Iliri, —
To nam može biti!

Stotinu ih danas
    Onaj tam ugosti,
Poslě sam kod kuće
    Glodje gole kosti.
Doklam štogod ima,
    Svak ga rad oglobi,
A poslě od istih
    Frižke fige dobi.
Svi ga tada cěne,
    Dok pliva u srěći,
A kad sve potrati,
    Svaki skrene s pleći.
Priatelja tada
    Nijednoga nima,
Ubog sam kod kuće
    Trudnom glavom kima.

Kol'ki po kavanah
U noćih se klate,
I tam zlatno vrěme
Zaludu potrate.
Makao, *Halber Zwölfe*,
Farbl, Naši-vaši,
Poznadu već isti
Pastiri na paši.
Kod kartanja s' mnoga
Kesica uloši,
I noćca bez spanja
Nebrojna se troši. —
Kabanice, frake,
Kapute i hlače,
Mnogi tam zakarta,
Poslě pako plače.

Ljubav i ženitva
　　Čudnovato stoji,
Za nijednu stranku
　　Dobro se nekroji.
U kog' se zaljubit
　　Ništ' novoga nije,
Jer sèrce mladosti
　　Baš i zato bije.
Tako se govori. —
　　Al' kako se ljubi,
I kako se opet
　　Za ženitvu snubi?
Posluhnite dakle,
　　Kak to dvoje glasi?
Kako se upali
　　A najposli sgasi?

Ljubav se počima
        To doba od sanje,
Posli pako dojde
        Věčno zaklinanje.
Mladić dakle poče
        Ovako povědat,
Oči děve pazeć,
        Kako će ga gledat:
„Ah, da znaju *liebe*
        Frajlica, kaj novog
Meni se je noćes
        Senjalo ugodnog!“
„„„*O che gloria Monsieur!*
        Was für grosse Freude!
Pa kaj su senjali?
        Naj poveju, hajde!“““

Tada se on skèrči,
I čelo naruga,
Na laž se pripravlja,
Kó na groždje vuga:
,,Ah, *ich darf nicht sagen!*
To se baš Njih tica:
Ja u sanji vidih
Nim plačuća lica.“
I tu s fèrflja svašta,
Što mu na um pade,
Dok mu opet ona
Očmi znak nedade. —
Kad već děva magne
(Bog grěhe oprosti!)
Tad je već gotovo,
I ljubavi dosti! —

Ručicu joj tada
On škakljivo stisne,
Dok ona: *was ist das*,
Junger Herr?! nevrisne;
I kada podobni
Utisak mu vrati,
Tad se nemiloma
Počmu cělivati.
Tu si zaklinjaju
Věrnost ćak do groba,
Na sve věke, amen,
I na věčna doba;
A kada ih otac,
Il' mati pokara,
Okese se na nje,
Kó pijana Bara.

Sad ni jezik dosti,
Koga nam Bog stvori,
Jer se sad na pèrste
I bèrke govori. —
Ov ak' nos privine
To će něšto reći;
Ona glavom mahne,
Morat je pritećі.
Jedan nezna što će,
Klanja se do zemlje;
Onaj opet nosi
Svojoj frižke žemlje;—
Treći sim tam hoda,
Ko piškor se svija;
Četvèrtog od muke
Trud i znoj probija.

Taj cukor na balu
I sladoled daje,
A něki se skèrči,
Il pako postaje.
Ona gospodična
Čvèrsto se *sažnira*,
Glavom sim tam maše,
Věšto koketira.
Jedna se previja,
Svoje zube kaže.
Mladićem se lisi,
Štogod može laže.
Ova namigava,
Ona se zgledava,
Treća pak po pèrstih
Sim tam se zbèrcava.

Ali ova ljubav
Dugo se nevuče,
Jerbo mačka s psetom
Rado se potuče.
K děvi ako dojde,
Koi poskočneši,
Lěpši, il' možnii,
Kó onaj pèrveši:
K njemu se pridruži,
A pèrviem figu
Il' štèrfiće stepe; —
Gledaj opet brigu!
A i mužki tako,
Još i gorje rade:
Jer im ljuba većput
Zmed stolcev izpade. —

Za ženitvu sada
    Žena se netraži,
Nego samo blago,
    Koje sèrce taži.
Budi ona dobra,
    Ili malovrědna,
Samo ak' je novac'.
    Tad je muža vrědna.
A za kratko vrěme,
    Kad novčeci projdu.
Na vrat pako druge
    Neprilike dojdu,
Žene tada mimo,
    A muži svakako,
One idu lěvo,
    Ovi naopako.

6*

Ah, al' ova moda
Sva dugo nebiva!
Jer posli kod takvih
Siromaštvo siva:
Novci svi odpuze,
Moda izostane,
Žepi pako smèrtne
Tada dobe rane.
Lĕkari za kese
Svud se poiskuju, —
Ali ovi vele,
Da ništa nečuju. —
Ona tamo kesa
Ima bolest suhu,
Ovoj je pak trĕba
Dat prežganu juhu.

Onaj žep jauče,
Slab želudac ima,
Ovoga od muke
Obhadja i zima.
Jedan prehladjenje,
Ima, drugi bodec,
A onog tam boli
Vragometno drobec.
I druge bolesti
Moda tak poradja,
Želudci i gèrlo,
Sve se zlo nahadja. —
Tak se danas radi,
Ali neka neka, —
Dok kovač nedojde,
I s čavli nas scveka.

Tělu svak ugadja,
Aduševne moći
Spavaju kod mnogih
U dubokoj noći.
Al' što znači, komu
'Z žepa zlato sija,
Ak' otrovna leži
U sèrdašcu zmija.
Veće li su cěne
Nam lukavi sani,
Nego zbiljni, suncem
Razsvećeni dani?
Koi na pěsku gradi,
Gradi l' temeljito?
Da l' je moda više
Neg sèrce čestito?

Do oblakah orao
    Lasno se protura;
Ali tak visoko
    Neće moći pura. —
Zato koi želi
    Čověk bit ozbilja.
Nek tak dalko leti;
    Kak mu mogu krila.
Što je ak' ti danas
    Svaki kapu skida?
A sutra za tobom
    Viče, da si *krida*. —
Pusti modu na stran,
    Pokoj ti ostane,
Noć ćeš zaboravit,
    Kada jutro svane!

Misli, da je moda
Okrugla figura,
Po kojoj se cělog
Svęta zlo kotura.
Sada je u družtvu,
Sada opet sama,
Danas puno zèrno,
Sutra prazna slama.
Tisuće u večer
Ki na modu stroši,
Drugi dan kod kuće
Nima ni pet groši'.
Moda je za vrěme,
I kratkoga vida,
Š njom je mnogo posla, —
Ali malo prida.

Ostavite modu !
Jer su sada hudi,
Za takve modaše
Svi měnbeni sudi.
Što vam tad ostane,
Neg prosjačka štaka,
S kojom ćete tražit
Milost s tudjih šakà?
Što će tada biti,
Kada žene mile,
Rodjaci i děca
Okó vas zacvile? —
Tad ćete im zalud
Gledat suzne oči,
Nemogući sebi,
Niti njim pomoći.

Nemojte ugadjat
    Razkošnom životu;
Jer ćete bit posli
    Světu na sramotu! —
Otvorite oči!
    Dok noćca nedojde,
Jer će tmina nastat,
    Kad světli dan projde!
Kada pokusite
    Gorke sudbe zgodu,
Tad ćete proklinjat
    Tek opaku modu.
Vi ćete požalit!
    Al' će biti kasno;
Jer će oblak sakrit
    Vami sunce jasno! —

Tèrpike.

Neka vam i ova mala,
Za zabavu služi šala.

V. Z.

Sada ćemo druge
    Krivce pogledati,
I priměrnu plaću,
    Ká ih ide dati.
Oni na sud pojdu,
    Al se nek neplaše,
Već se neka svi skup
    Slušanja primaše. —

Kušali ste do sad
    Oslastne sèrčike,
Uzmite sad malo
    I rezke tèrpike.
Vidět ćete kakav
    One tęk imadu,
Je l' želudac kvare,
    Il' mu pomoć znadu.
Sèrčike za tèrbuh
    Vèrlo su škodljive;
A tèrpike gorke,
    Kó sirove gljive.
Pokušajte dakle
    I od fele ove!
Ké vam na ponudu
    Ovdi su gotove

Eto baš šad na svět
　　Izašlo je „*Kolo*“
U kom něki odviš
　　Hruste se oholo.
U njem je moć vidět
　　Něke rešetare,
Pod krilom slobode
　　Kako slogu kvare;
Jer to nisu znali
　　Niti naši stari,
Kak za spisatelje
　　Sad se malo mari.
O vi kritizanti!
　　Pak je li to pravo?
Znate l' da nesloge
　　Věk bi otac djavo? —

Ovi kritizirat
    Vragometno znadu
Akoprem kritiku
    Tek malo poznadu. --
Jedan ukorava
    Pěsnika cěnita,
Što nĕgdi o *balu*,
    Reče istinita,
Drugi *Tamburaše*
    Tak neslano sudi
Da se iz istoga
    Svi sad smeju ljudi;
I tak braću gèrde,
    Jedne domovine
Ké priznaje sav rod
    Za koristne sine. --

I ja vam se klanjam! —
　　Jer ste vrědni cěne,
Al nemojte samo
　　Kritizirat mene;
Jer se sa mnom svaki
　　Šaliti nemore,
Budući sam tvèrdji
　　Od želvine kore. —
Nu komu se hoće
　　Sa mnom poigrati:
Ded nek ukorava,
　　Ali taj će znati,
Jer koi za rěči
　　Moje ništ nehaje,
Nek zna, da batina
　　Imade dva kraje.

Al neka nemisle
    Čitajući ljudi,
Da s' na cělo KOLO
    Moji pruže sudi; —
Jer o kritizantih
    Samo ja govorim,
Ki svu bratju gèrde,
    Za ove ja zborim.
„Inim pako budi
    Zaslužena fala,
Kim na sèrcu léži
    Domovine slava.„ —
Još primětit moram
    Gdi se viče: „Slogo"
Tam je forint srebra,
    Cěne odviš mnogo! —

Ciganjke, i babe
    Věšto karte meću,
I budnću iz njih
    Proricaju srěću.
One za nos vuku
    Frajlice i žene,
Koje traže stvari,
    Svoje izgubljene
One opojene
    Ljubovnike uče,
Kadi za nje sèrce,
    Koje děve tuče.
Čaraju, obeću,
    Fale ih, il kude,
Samo da oslěpe
    Sve vele, da bude.

Razuzdane žene,
Lěne i bezsramne,
Prikor i sramotu
U svom tělu hrane,
I kada obuku
Bezobraznost běsnu,
Tada tèrgovinu
Těraju tělesnu.
Na pogèrdni način
One hlebac služe,
I nevinu mladež,
Gnjuse, truje, i kuže.
Izrod ovaj světa
Kukavan i bědan,
Nit imena nije
Čověčanstva vrědan.

Skupac novce čuva,
Žalostno jauče,
I sim tam po sobi
Kano koza duče.
Stoput prě poljubi
Grošić i pogladi,
Nego li takvoga
Iz žepa izvadi.
Nemiloma gladan
I žedjan zdihava,
Te u svoje novce
Uvěk nalukava.
Za poštenje takov
Nijedan nemara,
Jer na oči sav svět
I sam sebe vara.

Na skupcu izgleda
I oděća smešna,
Jer je skore svakom
Uzka ili tĕsna.
Da sukna prištedi
Na krojače mèrči,
I kod iste měre,
Koči se i kèrči.
Nit blato iz čižmih
On si neotere,
Bojeć se, da kefom
Takve nepodere.
Tim i većput dojde,
Da on bundu nosi
U lětu i zimi,
Sněgu i po rosi.

Sluge, i služavke,
No, to su ti ljudi!
Osobite vèrsti,
I šegave ćudi.
Mislio bio čovek
Da su to gospoda,
Jer ta slavna družba,
Ponosito hoda. —
Sad ki želi imat
Od gospoje dara,
Mora se naklonit
Prie kod ključara.
Ak' pak s gospodarom,
Hoće govoriti,
Kuharici ruku
Mora poljubiti.

Gospa kuharica —
O to šala nije!
Jer ta svako jutro
Begme kavu pije,
I kad na ulicu
Običaje iti,
Dragocěnim blagom
Ona se nakiti.
A visokomožni
Gospodini sluge,
U kavane idu
I zabave druge. —
Oni se svud šeću
Kano gizdelini,
Dok ulove sèrce,
Kojoj deklesini.

Čižmar staru kožu
Na sari prišiva;
To je njegvo srědstvo,
Da bogatac biva.
Podplate na čižmah
Tak na tanko sluplje,
Da su i najskuplje
Za osam dan šuplje. —
Krojač halju spleta
Pofarbanim koncem,
A u račun stavi,
Da je svila — norcem. —
Sukna si dvostruko
Odměriti dade,
Od kojega polu
Drugomu prodade.

Kolari iztešu
　　Preslabe kotače;
A filarke tèrže
　　Hèrdjave kolače.
Brijač prihodniku
　　Canjkom vrat obveže,
I na město brade
　　Britvom bèrk odreže.
Strižač na pol striže,
　　I pravi široke
Za babice stare
　　'Z ovčjih dlak baroke.
Prezivači urah
　　Pijani pak noću
Město devet, često
　　Dvanajst izbèrdoču.

Tkalec preju smukne,
Platna prisvojuje;
Kovač pijan sebe
I konja zakuje;
Kèrčmar pako vino
Kèrsti prěko měre
I putnika mnogog
Haharski odere.
Mlinari si jemlju
Trojvèrstne vagance,
Da si kolač speku,
I' skuhaju žgance.
Pek! — O taj pak nikad
Nezna što su šale,
Jer kruh peče zločest,
I žemljičke male.

Ah al što mesari,
Sada od nas rade,
Nijedan podpunu
Vagu nam nedade;
S privagom, zlim mesom
Juhu nam pokvare,
A sa malim pèrstom
Na oči prevare.
Klobučar iz konjske
Dlake škriljak pravi,
Ki kupcu poběli
Na skoro na glavi.
Stare pak popravlja
I posle ugladi,
Tak za lošu robu,
Dobre novce vadi.

Židov staru robu
    Pod novu prodaje,
A za kupcem posle
    Frižku figu daje.
Sapunar iz stare
    Mašće svěće pravi,
Koje, kada gore,
    Sav se stol poplavi.
Stolar! — taj već lažih
    Ima nego trešća.
S predplatom, zlim dělom,
    Sve metne u klešća.
**Sami remenari
    Budu vrědni plaće,
Kad za sve te spletu
    Omašne korbače! —**

Još něšto.

Baš kada sam čudnovate moje diple tisku izručio, izide takojer na svět knjiga pod naslovom: „K O L O," u kojoj prem da su jednom stranom lěpi i zanimivi sastavci, da je svakako u broj naših učenih brojiti možemo; opazih věndar u istom dva sastavka neuredna, pod naslovom:

A) „Još něšto o narodnom balu."
(Od Lubora Travnickoga.)

B) „Narodne pěsme u Slavonii."
(Kritizirane od Jakoba Rešetara iz Cerovca.)

Pèrvi sastavak po mojem mnenju nije ništa drugo nego: *jedna bez svakoga temelja maškarada.* Drugi pako cěnim da nije u najboljem redu sastavljen. U slěd toga sastavih u hitnji na jedan i drugi něšto u kratkom, što pak ja sudim da je pravedno, kako iz slědećih:

V. Z.

A) Odgovor na sastavak:

„Još něšto o narodnom balu."*)

Si tacuisses, Philosophus mansisses.

Hajde koritelju, sad posluhni mene!
Da uvidiš tvoga mudrovanja cěne;
Da te ja pokaram za sve lakèrdie,
Od kojih u jezgri dost istine nije.
Vidiš, tvoje: *Něšto o narodnom balu*,
Věruj, mnogim sumlju daje ne baš malu:
Da si ti oprošen, ono da dokažeš,
Što ti, da ja zborih, reko bi mi „lažeš!„
Ti si preuzetno onog pogèrdio,
Kog nit iz daleka nisi razumio;
Ili si pak htěo slěpo něšto reći,
Da kod někih možeš taštu slavu steći.

Ni li on kazivo, da za slěparice
Nesmiemo dèržat naše gospojice,
Ne pak, da pravimo iz njih maškarade?
Laskajuć im odviš, što i on sam znade.

*) Molim da bi gospoda čitatelji, za da im ovaj sastavak razumljivii bude, izvolili pročitati Danice ilirske broj 6. i 8., zatim u kolu sastavak od strane 138 —146.

Baš što odhranenje u ženskih je ruka',
Njim se ulagivat, isti razum nuka;
Jer je kod nas odpor u narodnoj stvari,
Čim što mi gradimo to nam izrod kvari;
I tako gospoje mnogim pogibeljam
Izvèržene jesu prot narodnim željam.
„Takt je takt potrěban kod našega Kola,
Ni dost znati note: *ut- re- mi- fa- sol- la*,"
Niti on ni kazo, da se samo k modi
Neka spol naš krasni, a ne k zbiljnim vodi; —
Pače on je rekó, *da malenkost taka*,
Žene vodit može do zbiljnoga znaka.
Dakle to uljudnost u tebi nekaže,
Što tvé pero krive rěči mu predlaže? —
A što běsniš da još radit nije směti,
Što se tiče boljeg ukusa početi?
S jedne strani plese dèržiš stvar za malu,
S druge prosvěćenja stavljaš cvět u balu. —
Što o modi sboriš od košulje, fraka,
U tom su ti znanja odviše opaka,
Jer što moda pazi, ka se svagda měnja?
Vidi ti se zlato, što je samo tenja. —
Nije li i svile modre dost takove,
Ká *Illyrique soie* davno se već zove; —
A što do tog trěba da još naša surka
I francezku modu vrěmenom poburka?

Ti za svèrhu uze što je srědstvo jedno,
Odkud ti izteče ponjatje neredno;
Kó da bi se děte prě *filozofiu*
Moralo učiti; tada igrariu.
Napokon si věndar i sam dopustio
Sva, koja si prie, tak tašto korio.
„Narodno“ jedina rěč te znemirava,
Koju istu Hurban Slovak odobrava.
Samo u tom kolu strane sto i treće
Jedenaestom redu čitaj njegvo cvěće.
I u dvaest četvèrtom, gdě zabave ove
Ples, teatar, igre on narodne zove,
A to od cěloga naroda nekaže,
Već od stranke samo, što s' i k nam prilaže.
Ludo j' metnut istog na pěsnika brěme,
Kó da on misljaše, da je skradnje vrěme
Narodnosti našoj u Europi cvasti,
Jer on samo reče: spasit od propasti.
Pa jel' to pošteno predbacat mu stvari,
Kó da j' on za ures, a za duh nemari;
I kó da on pisa samo za kavane,
I za plesališta, a da drugo pane ?

Čitaj još jedanput što je napisao,
Mor'da što 'e kitica budeš dostigao. —
Da je drugo ures, drugo, ki ga nosi;
Drugo je narinut, drugo kad se prosi.

Oj mudriaše slabi! tak jedno jedino,
Jedva sastavljeno kolo to nevino
Hoće sav svět splašit, nebi li se světu
Silom narinulo, jur u pèrvom cvětu?
Logika, Logika kak je tverdo spala,
Kad je taj sastavak ruka tva pisala.

Uči se o uči, i promisli prie,
Jer ta lěpa larva od sofisterie
Je uresna glava bez nutèrnjeg dara,
Koja samo taštu gděgod děcu vara.

Kad nadutom rěčju tvoriš se u starca,
Neznajuć kak slabog kažeš se děčarca,
Kadi opominjaš nas k dělu oholo,
Ti! od kog niš nima, domorodno *Kolo*?
Pak još takog muža učiš, goneć dělu,
Ki je domovini sin na korist vclu.

Da bi ti mudrače! pravi čověk bio
Ti bi bio prie dobro razborio,
Da ki drugom kaže „to ti je *nezrělo*,“
Njegvo mora prie slavno biti dělo.
Ilimort sloboda, kod vas tak se kuje,
Da se u zaslugah nitko već neštuje. —
To li je kod tebe novog světa slava,
Da se učen čověk ništ neprestimava?
Fala tako lěpo za naprědovanje,

Fala za prosvěte tako zbiljno stanje!
Od světlosti takve nećemo ništ' znati,
Volimo uljudni uvěke ostati! —

Ali kazat ćeš mi: „Istine je želja,
Da se bez obzira takvom puškom strěla."
Pitanje nastaje, da l' kod tebe ista
S poveljom*) od tvorca jest jedina čista?
Već te iste sgora tvoje lakèrdie
I smionost ohola od istine nije;
Jer štogod je krivo, štogod je nečedno,
Svetoga imena istine ni vrědno.
Ti si se s tvojimi odveć izvisio,
Zato si u vrata glavom udario.
Dobro Latin kaže za takvog stranputa:
Gdě j' *verborum flumen*, tam je *mentis gutta*;
A consequentiariis ineptis, Leibnitz kaže,
Libera nos Domine! i baš ništ' nelaže.

Ti sam kažeš da su u oděći bili
Narodnoj i rodni jezik govorili,
Narodne da boje dvorane su bile,
Za svečanost ovu narodno skitile,
I od našeg roda veliki i mali
Da su u tom kolu narodno plesali;
Pak kad svako po sěb', *narodno* nazivaš,
Kad je skupa uzmeš, onda drugač snivaš,

*) *privilegium.*

Tada protisloviš *ludo i oholo,*
Da se nesmě nazvat narodno to kolo.
Jer se na vaskolik narod neproteže,
Zato nam se pravo svako k tom oteže,
Pa još bludiš, da bi morali imati
Vlast od roda, za rod dostojno štovati; —
Kó da bi narodu to sramota bila,
Ako bi kèrv njega njegov znak činila.
Protigovor strašni u koj ružno paneš,
Kad u doslědnosti to kazivat staneš:
„Da bi bal vlastitost naroda tad bio,
Kad bi se imenom roda pokèrstio."
Dakle i oděća u kojoj tko hoda,
Ku narodnu zoveš, je vlastitost roda? —
Drugo ti je štò je narodno, a drugo
Naroda bez da je trěba kazat dugo;
(Jerbo dugi govor samo oni tražu,
Ki bi sve zaplesti radi, kada lažu.)

Oděća narodna naziva se ova,
Jer ku narod nosi ona je takova.
Narodna se 'ê zvala zabava od kola,
Jer se kod naroda igra takva rola.
Ako su tam druge jošte stvari bile,
Narodne su samo bile, svim skup mile!
Zato su i prednost u imenu dali,
I rad tog jedinog sve goste pozvali.

Ludo'e dakle reći našeg, da uresi
Kola nam su isto, što i francezki plesi.

Iz naravskog cvěta, i načinjenoga,
Dá se to zaključit 'z mudrovanja tvoga
Da ti misliš, da kud prosti narod hodi,
Děte se u plesu věšto na svět rodi;
Drugač estetičku razliku bi samo
Kod pučkoga kola opazio tamo,
Jerbo druge nije od hute do dvora. —
(Prie ili poslě svak se učit mora)
Ili se ki duže, oli bèrže uči
To jezgru neuništi, već lupinu muči, —
A gdi svi od roda, na jedanput jesu,
Na jednom jedinom děl uzeli plesu? —
Ak se dakle stranka samo tim zabavlja,
Zaštŏ nas med stranke mudrost tva nestavlja? —
Tak k nijednom rodu nećeš nas priznati,
Kad bi ples franceski za naš mogli zvati?
Tak mi kó akteri kolo sastavljamo,
Bez da u njem slasti roda uživamo?
Tak mi neimamo prava nikakvoga
Na narodnost našu, nit niš vlastitoga? —
Tak to kolo ni se kretalo slobodno? —
Dobro! — Sad ga znamo. — Je li sad narodno?

'Z drugih tvojih rěčih, ke si izvan reda
Nam za nauk dao, nek ih majmun gleda; —
Jer smo mi nje drugdi dost put pročitali,
Prie nego tebe ikad smo poznali. —
Ti si učeniku spodoban onomu,
Ki povědat nezna učitelju svomu
Odmah, što on traži, već iz knjige čita
Gdi god samo odpre, što nit on nepita.
Slabii se tada mnogi njemu čudi,
Te mu viče „pravo," prem da strašno bludi.

Ja što mislih, pisah, i mnim da je pravo,
Jerbo što je preveć, ni ni s kruhom zdravo.—
U ljubavi k našoj miloj domovini
Tko je pèrvi piso strělom prot tudjini? *)
Tko se je izvèrgo bolje svim napastim,
Tolikim paklenim, od vragovah strastim? —
Neg' znak njegov odpert! kim je naučao,
I mladeži uprav domorodstva dao! —
I ki što god perom svojim kad napiše,
Sve ljubavju vrućom pram narodu diše,
Pak ti jedan Mladić nevěšt se usudiš,
Da njega prezirno u toj stvari kudiš?

*) Isti g. naš slavni Pěsnik i domorodac izdao je već god. 1835 sastavak u narodnom jeziku proti napastim našega naroda u stihovih.

Ti ćeš ga naučit, — kako da se zdravi
U narodnoj stvari temelj ki postavi;
Njemu ti to kažeš, ki je proizveo
Jur to činom, što si ti misliti počeo?
Kak si slabo gledo misleć, da sèrčike
Pretvorit se dadu u gorke tèrpike.
Prie uči poznat narod kod kog jesi,
Pak što neznaš, na to silom se nevěsi.
Oni neka kore, od kojih se znade,
Da ozbilja něšto za narodnost rade;
Koji nisu kó ti, deklice dèrvene
Već zasluge, kojih već učeni cěne. —
Pravo kritizirat, to će mnogo reći:
Al' je trěba zato prě znanosti steći.

Jedina je slava narodnom jeziku,
Al ov tebi nije na veliku diku;
Jer su u ilirski drugi prevadjali,
I tam još svojevolno sami dodavali.
Pol je lěta kod njih bila tvá šarada,
Pak je poleg svih skup' zišla maškarada. —

Vladovit Zórec,
nu za sad kano
Udribor Šilobodicki.

B) Pazke na kritiku
pod naslovom:

„Narodne pěsme u Slavonii.“

Nobena naglost nič nevalá.

U istom sastavku u Kolu pod brojom 124—128 kritizira jedan narodne pěsme u Slavonii izišavše.

Najprě što govori, da budući je *naše knjižestvo već u 8oj godini, to je istina već krajne vrěme, da se jedan red pisaoci od sladke sise odbiju, i na mladostne svoje noge postave, to bož, da nebi od sada kao muhe bez glave hodali.*

Ukoritelj je istina mnogo kazao, nu da bi on promotrio, da prem je naše knjiženstvo već u 8oj godini, věndar nije ni toliko knjigah steklo, da se nebi jošte kao děte smatrati moralo. Pet ili šest knjižicah tek na svět izidje, pa on već misli, da je skradnje vrěme kritiki. —

Ukoritelj izdatelja ukorava, zašto je on tako rekuć polag književnog kalupa

metnuo: n. p. *běli*, *lěpi*, město: *bili*, *lipi*, ili *bjeli*, *ljepi*. Zatim: càrno, vàrlo, pa opet cèrno, vèrlo, a na nijednom mestu kao što bi moralo biti: crno, vrlo. Bolje bi bio ukoritelj činio, da je on preporučio gospodinu izdatelju, da on samo u pazkah napomene, gdi se *i*, *e*, *je*, ili *ie* izgovara; jer gdi se je koja pěsma porodila, i je li se pèrvi put u ustih naroda u istoj: *belo*, *bilo*, ili *bjelo* čulo, nitko nezna. Budući jednu istu pěsmu pěvaju tako u Srěmu, Slavonii, Hèrvatskoj, i drugih predělih naše domovine, samo što svaki po običaju svoga podnarěčja izgovara. Jer gdi se u podnarěčju izgovarja *bilo* ili *bělo*, tako će narod i pěvati. Što on veli, da nisu spisatelji naučni gole slušati istine, sudim da je krivo rekó: jer svaki pošten domoljubac hoće, i mora istinu priznati, ako li se što izbilja naučiti misli, zato mislim, da se bolje spisatelji boje spletkah i netemeljitog dokazivanja. Nadalje veli ukoritelj, da onaj predgovor nije spadao k narodnim pěsmam, već savětuje izdatelju, da bi bolje bio učinio, da ga je *mutatis mutandis u svoju Jeku iz Osě-*

ka stavio. Ovo baš biaše suvišno, jer će valjda i gospodin izdatelj toliko znati; što u Jeku iz Osěka staviti mora. — O narodnih pak pěsmah i onako obeća u drugom svezku govoriti točnie. Da je pako predgovor, kojeg ukoritelj za to město neodobrava, mislim, da je pravo učinio. —

Da bi pako on bio morao: *erno*, *vrlo*, itd. kó što g. ukoritelj kaže, tobož kako narod izgovara, pisati, jest veoma směšno; jer ako narod koju rěč izreče, neprepisuje nam zakone zajedno kako bi se morala pisati; — to samo oni moradu znati, kako se zabilježiti mora, koji glas naroda stanovitimi znaci na papir staviti umědu. Medjutim ako li je to narodno *crn, krv*, i. o., i to ukoritelj odobrava, zašto on sam proti tomu grěši. — Istina, on veli, da je razlika medju narodnim i književnim jezikom, nu ja mislim, da književni jezik jednoga naroda jest takojer i narodni, niti se tam směju kakva nova upotrěbljavanja uvadjati, koja niti su u ustih naroda, niti im razumiva. Zašto dakle on piše: „sàrce, pàrsa, kàrv“ itd. — Negrěši li dakle i on na taj način tim bolje, što sa svim tako rekuć nove rěči kuje, koje narod nerazumi, a još manje iz-

govara. Koritelj neodobrava razredjenje narodnih pěsamah na mužke i ženske, što je izdatelj nije po mnenju Vukovom razdělio, ali ja sudim, da je gospodin izdatelj imao i dovoljni uzrok, kojeg u istoj knjizi i navadja, da ih je tako razdělio,

Što mu pako predbaciva novo izkovane rěči: n. p. knjigotišac, *město* knjigotiskar, dogodjajka, *m.* dogodovština, vidi mi se tako, kano: „Svaki cigan svoju kobilu hvali.“ On bi bio morao dokazati, da je knjigotiskar i dogodovština bolje reći, nego knjigotišac i dogodjajka; i tada bi mu valjala kritika, jer samo reći: „to je bolje,“ a nedokazati, značilo bi od strane onoga, koi bi priznao, da je bolje, mačka u vrěći kupiti. —

Dodatak njegov (ukoritelja) gdi veli, da se něka gospoda tuže na skupoću ove knjižice, biaše nepotrěbna, niti drugo nezaslužuje, nego da ju nazovemo: „neslana dosětljivost,“ rěčju, cěla kritika mogla bi se bila malo mirniim, i uljudniim načinom izpisati, jer mi nepriznajemo takvih kritizantah, koji, kao da bi spisatelje u

arendu uzeli, slobodno tako nepravo bi kritizirati směli.

Na poslědku priporučam svim ukoriteljem, da se prie za veći broj predmetah postaraju, i tada kritiziraju. Neka nam dobru Gramatiku dadu, Syntax i druga srědstva, polag kojih ćemo se moći dèržati, pak akò tada koi spisatelj pogrěši, mogu se nakritizirati; ali sada je kritika suvišna; budući da stalnih pravilah neimamo, niti jedanput u pravopisu, a kamo li u inih; i zato svaki dobro piše po svojoj misli. — Još će nèko vrěme projti, dok se bude kritizirati moglo, sada pako trěba sloga, jedan drugoga podučimo privatno, a ne da ovako dobre domorodce ružimo, — inače će se ljudi iz nas směјati: da za několiko knjigah, već kritički časopis izilazi. — — —

Vladovit Zorec,
nu za sad kano
Job Sitar iz Šibovca.

ZDRAVICA.

Budući ste već toliko pročitali (*nota bene:* ako jeste), molim vas, nemojte se zato jediti! — I ja sam u tom broju med vami, jer sam i ja po gděkoju sèrčiku već pojeo. — Posluhnite dakle mene sada ovako govorećega: „Sad ćemo se lěpo lahgano (kir naglost nobena nič nevalá) podignuti, Sèrčike, Tèrpike iz glave si izbiti, i svi skup sèrčeno zapěvati jednu gromovitu zdravicu, koja ovako glasi:

Danas prispě vrěme nam nove radosti,
Na stran dakle bacmo svakì sve žalosti
Pa si čaše napunimo,
I po naški se kucnimo!
Da se znade,
I poznade,
Što se slavi;
I tim bavi,
Nek se svak gost věrni!

Sada ćemo lěpo gostom napijati,
Sèrca otvoriti, vinom nazdravljati;
Hajd u ruke žurno čaše,
Da nam živi družtvo naše!
Koji mogu,
Nek za slogu
Věrno piju,
Dok im siju
Natočene čaše!
Najprě: Bog uzdèrži našu domaćicu,
Čestnog ovog stola dobru gospojicu,
Koja vinom nas napaje,
K tomu dobro jesti daje.
Sve sto živo,
Desno, livo,
Neka pěva
I zalěva
Vinom suha gèrla! —
Bog poživi našeg kuće gospodara,
Priatelja milog, kao poglavara,
Neka živi nam na slavu,
Domovinu ljubi pravu,
On kó pèrvi
Da nevèrvi,
Kano lije,
Već nek spije,
Svim za priměr čašu!

Neka živu vèrne domorodke krasne,
One věk nek prate nas, kó zvězde jasne;
Onc nek u svakom trudu,
Sladka radost nami budu:
Nje gèrlimo,
I ljubimo,
Da posèrnu,
I tad věrnu
Rěč ljubavi dadu!

Domorodci naši neka dugo živu,
Pili oni vino, ili pako pivu,
Makar baš i samu vodu:
Samo nek su věrni rodu!
To je šala,
Koja valja
Nam na radost,
Jer za žalost
Nećemo znat danas! —

KRITIKA NA DIPLE.

(*Propria confessio plus valet, quam omnes testes.*)

Za izbĕgnuti u drugom možebiti mĕstu kritiku, da mi nebi tko moje Diple mĕsto sita na rešeto vĕjao, i tako posĕje s mukom (meljom) prorešetao (kao što se nedavno dogodi s drugim —) ja ću sam ovdĕ vèrhu istoga moga dĕla sud i kritiku izreći.

Pravo rekuć ovo dĕlo je jedna po modi *non plus ultra*; u pravom smislu dobra kèrparia, koju bi samo onaj mogo kritizirati, koi bi sam htĕo odmah bolje sačiniti (što ja sam u buduće obećam), inače bi bio vrĕdan smĕha. — Kó što rekoh, dĕlo ovo je takva kèrparia, koja nezaslužuje druge pedepse, nego da si od istoga svaki pošten čovĕk po jedan iztisak kupi, i negledeć na onu *cvancigu*, koju će dati, sav svĕt pobuni, da se što bèrže te diplice razprodaju, da nebi bile: 1) knjigotèržcu na neprilici; a — 2) meni o vratu i ledjih, jer nebi želio, da bi napokon sam morao u nje brundati. — A ako niste zadovoljni, a vi ded kritizirajte — budi volja vaša! —

V. Z.

AUB,

ihařstvi

